

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 632/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **mesta Levice**, Námestie hrdinov 1, Levice, zastúpeného LEGATE, s. r. o., Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Vrabel, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/30/2022 z 31. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozhodcovským rozsudkom sp. zn. Rsp M-19/2009 zo 7. júna 2011 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“) vydaným Rozhodcovským súdom Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave bol sťažovateľ proti žalovanému – AMAZING CO. so sídlom v Seychelskej republike zaviazaný na úhradu konkrétnych súm s príslušenstvom, ktoré predstavujú spolu sumu 2 609 497,19 eur (k 17. septembru 2023).

3. Na základe žaloby sťažovateľa o zrušenie rozhodcovského rozsudku vo veci konal Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), ktorý rozsudkom sp. zn. 34Cb/137/2014 z 21. februára 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodcovský rozsudok zrušil.

4. Rozsudok okresného súdu bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3Cob/219/2017 z 21. novembra 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) ako vecne správny.

5. Najvyšší súd na základe dovolania žalovaného rozsudok krajského súdu zrušil uznesením sp. zn. 2Obdo/30/2022 z 31. júla 2023, čo odôvodnil tým, že rozsudok krajského súdu je zaťažený procesnými vadami zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. Vadu zmätočnosti videl dovolací súd v tom, že odvolací súd prieskum rozhodnutia súdu prvej inštancie opieral o dôvod obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), hoci okresný súd pri rozhodovaní aplikoval § 228 ods. 1 písm. b) OSP, čo je odlišný dôvod.

7. Najvyšší súd vadu zmätočnosti tiež konštatoval v súvislosti s tým, že žalovanému nebolo doručené podanie sťažovateľa označené ako „*Kontra vyjadrenie*“, čím malo byť porušené jeho právo na spravodlivý proces, keďže nedostal možnosť vyjadriť sa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí dostal od najvyššieho súdu za úlohu spresniť dôvod obnovy konania podľa § 228 ods. 1 OSP, podľa ktorého rozhodoval. Pokiaľ ide o spresnenie konkrétneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, sťažovateľ zastáva názor, že ide zjavne len o chybu v písaní, resp. nedostatok, ktorý nespôsobuje ohrozenie práv žalovaného. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podľa sťažovateľa jasne opísal skutočnosti, ktoré bránili sťažovateľovi v uplatnení dôkazu v pôvodnom konaní z dôvodu, že v tom čase ešte neexistoval. Následne krajský súd jednoznačne konštatoval, že žaloba o obnovu konania bola podaná včas, nešlo o prekážku litispendencie a sťažovateľ poukazoval na listinný dôkaz, ktorý nemohol použiť v pôvodnom konaní. Je teda evidentné, že odvolací súd pracoval s dôvodom na pripustenie obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. b) OSP, a preto neobstojí tvrdenie najvyššieho súdu, že úvahy odvolacieho súdu navodzujú dojem, že odvolací prieskum rozsudku okresného súdu sa opieral o dôvod obnovy konania v zmysle § 228 ods. 1 písm. a) OSP. Zo strany najvyššieho súdu išlo len o neodôvodnenú konštatáciu, čo zakladá vadu nedostatočného odôvodnenia, a teda aj vadu nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia.

9. Druhou úlohou odvolacieho súdu malo byť podľa uznesenia najvyššieho súdu doručenie podania sťažovateľa s názvom „*Kontra vyjadrenie*“ žalovanému. Najvyšší súd uvedené odôvodnil tým, že jeho nedoručením krajský súd porušil princíp rovnosti zbraní a princíp kontradiktórnosti konania, čím malo byť porušené právo žalovaného na spravodlivý súdny proces, poukazujúc na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Komanický proti Slovenskej republike č. 32106/96 zo 4. júna 2002, vo veci K.S. proti Fínsku č. 29346/95 z 31. mája 2001 a vo veci F. R. proti Švajčiarsku č. 37292/97 z 28. júna 2001. Sťažovateľ zastáva názor, že závery

ESLP uvedené v týchto rozhodnutiach nie sú aplikovateľné na skutkový stav, ktorý bol predmetom v konaní pred všeobecnými súdmi, keďže pochybenia odvolacieho súdu nedosahujú rovnakú intenzitu ako pochybenia súdov, ktoré boli napadnuté sťažnosťami v uvedených konaniach, v ktorých išlo o nedoručenie prvého vyjadrenia strany odvolacieho konania druhej sporovej strane.

10. Sťažovateľ však poukázal na to, že v tejto veci išlo o vyjadrenie žalovaného zo 17. septembra 2018 k duplike sťažovateľa, ktoré bolo už piatym podaním v rámci odvolacieho konania, a následné vyjadrenie sťažovateľa v poradí bolo šiestym podaním, ktoré nebolo krajským súdom doručované žalovanému. Na predmetné vyjadrenie žalovaného odvolací súd nemusel prihliadať a ani ho doručovať, keďže žalovaný v odvolacom konaní už vyčerpal limit svojich podaní (odvolanie a replika). Sťažovateľ poukazuje na § 374 ods. 3 CSP, podľa ktorého doručuje súd podania nad rámec odvolania a vyjadrenia k odvolaniu, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

11. Sťažovateľ okrem toho zastáva názor, že podanie žalovaného zo 17. septembra 2018 bolo nadbytočným, keďže v ňom sám žalovaný neuvádzal žiadne nové skutočnosti a argumenty, ktoré by nemohol uplatniť, resp. neuplatnil v odvolaní, prípadne v odvolacej replike. Nasledujúce „*Kontra vyjadrenie*“ sťažovateľa z 23. októbra 2018 bolo podané len z procesnej opatrnosti a sťažovateľ v ňom rovnako neuvádzal žiadne nové skutočnosti, teda mohlo byť súdom považované rovnako za nadbytočné.

12. Sťažovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že ani vyjadrenie žalovaného, ktoré predchádzalo jeho „*Kontra vyjadreniu*“ nebolo sťažovateľovi doručované a dozvedel sa o ňom nahliadnutím do súdneho spisu, a preto odvolací súd nemohol porušiť princíp rovnosti zbraní.

13. Dovolací súd svojím rozhodnutím vystavil sťažovateľa hrozbe vzniku nenapraviteľnej alebo ťažko napraviteľnej ujmy, čím ohrozil jeho právo vlastniť majetok, keďže rozsudok krajského súdu, ktorým sa právoplatne skončilo konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku, bol dovolacím súdom zrušený, rozhodcovský rozsudok sa stal opätovne spôsobilým exekučným titulom a sťažovateľovi preto hrozí, že žalovaný opätovne podá návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľa (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) uznesením najvyššieho súdu kasačnej povahy, v ktorom dovolací súd identifikoval existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

15. Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. II. ÚS 398/08, II. ÚS 439/2015, II. ÚS 6/2018, III. ÚS 449/2018, I. ÚS 443/2019), podľa ktorej v zásade ústavný súd nepreskúmava zrušovacie rozhodnutia súdov, pretože konanie vo veci samej pokračuje naďalej, avšak z výnimočných dôvodov spočívajúcich buď v závažných pochybeniach súdov blížiacich sa k zmätočnosti, alebo z dôvodov, že kasačné rozhodnutie vytvorilo vo veci pevný hmotnoprávny

základ rozhodovania pre súdy nižších stupňov, môže podrobiť aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu ústavnoprávnemu prieskumu a pristúpiť aj k jeho zrušeniu.

16. Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí odvolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018).

17. Ústavný súd ďalej vo svojej judikatúre už konštatoval, že aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (II. ÚS 344/2019).

18. Ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilnú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

19. V právnej veci sťažovateľa najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu, keďže indikoval existenciu vady zmätočnosti spočívajúcej v (i) nepreskúmateľnosti odôvodnenia rozsudku krajského súdu vo vzťahu k aplikovanému dôvodu obnovy konania, ktorý odvolací súd opieral o § 228 ods. 1 písm. a) OSP, hoci okresný súd, na ktorého odôvodnenie sa odvolával, aplikoval § 228 ods. 1 písm. b) OSP (bod 57 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), a v (ii) opomenutí doručenia podania sťažovateľa označeného ako „*Kontra vyjadrenie*“ žalovanému, čím došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní (body 58 a 59 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia).

20. Sťažovateľ namieta, že uvedené vady nemajú charakter, aby mohli mať akýkoľvek vplyv na zachovanie základných práv žalovaného v dotknutom súdnom konaní, keďže pri identifikovaní dôvodu obnovy konania došlo len k chybe v písaní a „*Kontra vyjadrenie*“ sťažovateľa nebolo potrebné doručovať žalovanému, pretože išlo už o v poradí šieste vyjadrenie v rámci odvolacieho konania, ktoré už bolo nadbytočné, rovnako ako jemu predchádzajúce vyjadrenie žalovaného.

21. Z pohľadu ústavného súdu je potrebné skúmať, či napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v prejednávanej veci nevytvorilo pevný hmotnoprávny základ pre súdy nižšej inštancie, resp. jeho závery nie sú v príkrom rozpore s príslušnými procesnými ustanoveniami, čo by mohlo signalizovať prípadnú zmätočnosť tohto uznesenia, prípadne vytvárať pre sťažovateľa v určitej otázke stav

nezvratný v rámci všeobecného súdnictva, pričom prípadná náprava tohto stavu po skončení konania by bola v rozpore s účelnosťou ochrany základných práv sťažovateľa.

22. Vzhľadom na právne závery najvyššieho súdu týkajúce sa existencie väd zmätočnosti sa najvyšší súd nevyjadroval k právnej stránke veci, a teda nevytvoril žiadny hmotnoprávny základ o veci samej. Uznesenie najvyššieho súdu tak nijako nepredurčuje rozhodnutie súdov nižšej inštancie z hľadiska samotného právneho posúdenia veci. Uvedený postup dovolacieho súdu (keď po zistenej vade zmätočnosti dovolací súd neskúmal dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 CSP) bol v rozhodovacej činnosti ústavného súdu v minulosti posudzovaný so záverom, že v hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP a napadnuté rozhodnutie musí zrušiť. Na druhej strane ak namietaný dôvod zmätočnosti preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (m. m. II. ÚS 89/2018, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 589/2021).

23. V tomto prípade sa vec vrátila do štádia konania pred odvolací súd, ktorý bude musieť v ďalšom rozhodnutí predovšetkým lepšie vysvetliť a špecifikovať dôvod obnovy konania tak, aby bol nespochybniteľný a nezameniteľný, ako aj doručiť „*Kontra vyjadrenie*“ sťažovateľa žalovanému a umožniť mu vyjadriť sa k nemu v zmysle záväzných pokynov dovolacieho súdu.

24. Na základe uvedeného možno konštatovať, že vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie nepatrí ani do skupiny rozhodnutí, ktoré by napĺňali znaky zmätočnosti, resp. by pre sťažovateľa vytvorili už nereparovateľný právny stav, ktorého náprava by po skončení celého konania nebola účelnou, postup dovolacieho súdu spočívajúci v identifikácii vady zmätočnosti, ktorá viedla k zrušeniu rozsudku krajského súdu, je v tomto prípade ústavne udržateľný.

25. Ústavný súd teda nezistil žiadne okolnosti, pre ktoré by bolo nutné, aby aktivoval svoju právomoc a zasiahol do ešte neskončeného konania. Napokon sťažovateľom navrhovaná cesta ochrany ním označených práv prostredníctvom ústavného súdu (po možnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie a následnom náleze ústavného súdu) sa v okolnostiach veci javí komplikovanejšou ako cesta opätovného odvolacieho konania po kasačnom rozhodnutí dovolacieho súdu s vyslovením konkrétnych úloh pre odvolací súd. Súčasne ústavný súd konštatuje, že v rámci zabezpečenia ucelenej a zmysluplnej ochrany označených práv sťažovateľ nevyužil možnosť požiadať o odklad vykonateľnosti ani nenavrhol žiadne dočasné opatrenie, o ktorom môže ústavný súd rozhodnúť len na návrh sťažovateľa. Ústavný súd tak dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom práva na spravodlivé súdne konanie neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení.

26. K namietanému porušeniu práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie tohto práva v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo v rámci argumentov sťažovateľa k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, k rovnakému záveru dospel aj vo vzťahu k namietanému porušeniu vlastníckeho práva.

27. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

28. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu